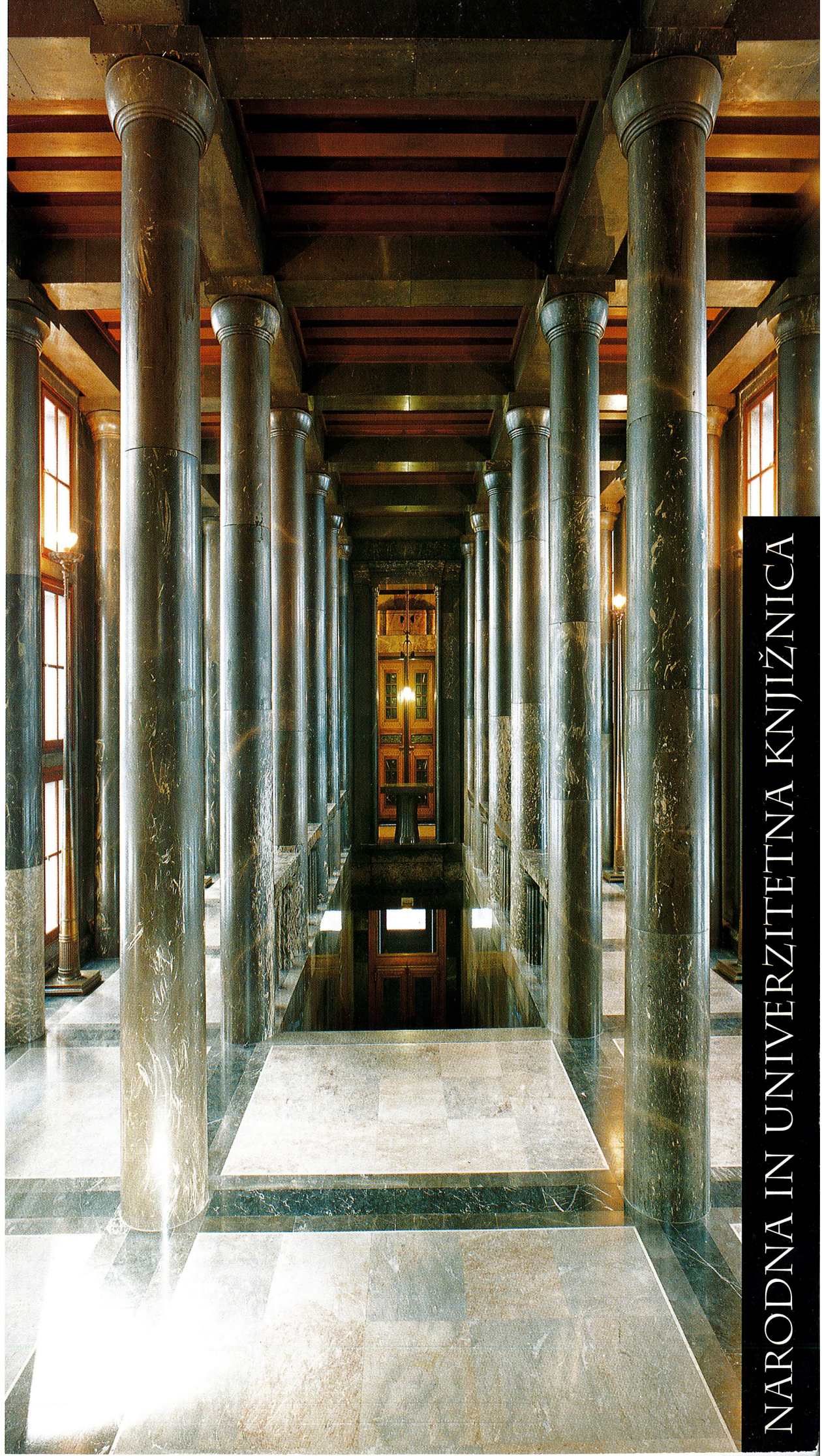

LJUBLJANA, 1999

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE 2

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

LJUBLJANA, FEBRUAR 1999 2

II 430306

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

JUBILEJ UNIVERZITETNE KNJIŽNICE MARIBOR

1. decembra 1998 so v Univerzitetni knjižnici Maribor slovesno proslavili desetletnico preselitve knjižnice v novo stavbo. Objavljamo literarni prispevek pisatelja Boruta Gombača, ki ga je prebralna na tej slovesnosti in govor Mirka Nidorferja, ki je postavil fotorazstavo o graditvi nove stavbe in o selitvi gradiva v novo stavbo Univerzitetne knjižnice Maribor. Objavljene fotografije so del te razstave.

SKRIVNOST LEBDEČE KNJIGE

"Kolikor vem, ni bilo v zadnjih desetih letih na tem mestu ničesar razen zraka in prahu. In zakaj bi bilo prav danes drugače?" sem verjetno pomislil, ko sem se še enkrat odločno pognal proti stikalom. Seveda je bil tudi udarec tokrat odločno močnejši in temu primerno boleč. Vzel sem si minuto odmora. Potem sem počepnil in se k stikalom splazil po vseh štirih. Prižgal sem luči in vzkliknil: "Kaj pa ti počenjaš tukaj?" V zraku, v višini buške na svojem čelu, sem zagledal knjigo. Glede na to, da se je stvar dogajala v knjižnici, bi ena od tisoč knjižničnih bukvic sploh ne bila vredna omembe, kaj šele, da bi si zaslužila vzklik. Vzrok zanj je bil ta, da knjiga ni ležala niti na polici niti na knjižničnem vozičku niti v jašku dvigala niti na dnu straniščne

školjke, ampak je preprosto lebdela v zraku.

Z roko sem radovedno zatipal nad njo, da bi našel vrvice, na katerih visi. A nisem našel niti ene same najtanjše in najprozornejše nitke. In sploh ničesar, kar bi knjigi omogočilo takšnole lebdenje. Nekajkrat sem jo poskusil zgrabiti in si jo поблиže ogledati, a se mi je vselej nekako izmaknila. "Mene že ne bo zajeba... hočem reči zafrkavala ena taka lebdeča prikazen", sem pomislil. "Preveč knjig sem že prebral, da bi me lahko ena sama vrgla s tira." Vzel sem si torej še drugo minuto odmora, sedel k najbližji mizi, razgrnil časopis in se, kot da me knjiga niti malo ne zanima več, zastrmel vanj. Polglasno sem komentiral zmago Uniona Olimpije, potem pa se nenadoma (kot bi se Jure Zdovc z roba rakete pred očmi zmedenih košarkarjev nasprotnega moštva nepričakovano odrinil proti košu in ga elegantno zabil) pognal proti knjigi in jo za razliko od Zdovca seveda zgrešil. Niti slučajno pa nisem zgrešil stola, ki je hreščeče zajavkal pod težo mojega telesa in razpadel na dva dela. Nisem še preveril, na koliko delov sem razpadel sam, ko sem se v slepi jezi še enkrat pognal proti knjigi in pri tem uničil še dva stola, eno mizo in tri namizne svetilke.

Potem sem končno obupal. Ves potolčen in buškast (gotovo ste opazili, da še vedno nekoliko šepam) sem se splazil k telefonu in poklical vodjo izposoje: "Halo, tukaj ... Da, ta teden sem dopoldanski! Rad bi povedal ... Res je, naslednjo soboto ne delam jaz... Rad bi torej povedal, da nekje med Jurčičevim in ... Seveda jo bom menjal za malico! Hočem reči: nekje med Slomškovim in Jurčičevim portretom lebdi knjiga. Če lahko povem signaturo? Ne morem, ne vidim je ... A tako ...? Se pravi, vi mislite, da je nekaj narobe z zapisom? Prav, poklical bom obde-

lavo." In sem jo res. "Halo, tukaj ... Da, ta teden sem dopoldanski ... se pravi: v drugem nadstropju nekje med Jurčičevim in Slomškovim portretom lebdi knjiga. Signatura...? Žal se je ne da ... Ne, tudi UDK-ja se ne da ... Čeprav sem skoraj prepričan, da gre za okultne vede ali pa za slovensko književnost. Kako naj vem, če gre za old-zapis, ko pa ...? A tako ...? Mislite, da bi ga res?" In sem ga poklical - namreč hišnika. "V drugem nadstropju nekje med Jurčičevim in Slomškovim portretom lebdi knjiga! Da, dopoldanski ... Prosil bi vas, če bi lahko ... Prav imate: tudi nekaj luči ne dela." Hišnik je prišel z lestvijo na rami, tremi izvijači v enem in dvema kladivoma v drugem žepu in se takoj lotil dela. Mizi je prilepil manjkajočo nogo, popravil luči, zamenjal štiri polomljene stole, potem pa naslonil lestev na knjigo in stopajoč po klinih glasno komentiral: "Verjetno bo nekaj v zvezi s statično električno ali pa ..." Stavka ni mogel dokončati, ker se je knjiga nenadoma izmaknila in je ubogi hišnik z lestvijo, tremi izvijači in dvema kladivoma vred strmoglavil med stole, mize in namizne svetilke. Ko je mizi znova prilepil nogo, zamenjal še tri stole in še enkrat popravil namizne svetilke, je godrnaje odšel: "Prav gotovo sta kriva prah in pajčevina. Pokliči sna..." Poklical sem torej snažilko. Stopila je na mizo, vzela krpo in knjigo očistila. "Pa saj je bila povsem čista! Ste me klicali samo zaradi ene usrane knjige, medtem ko je stranišče zamašeno in se bo njegova vsebina vsak čas začela cediti po stopnišču?" Opravičil sem se in ji obljubil, da je drugič ne bom klical zaradi takšne malenkosti, kot je lebdeča knjiga. Potem sem pogledal na uro. Še nekaj minut in tukaj bodo prvi bralci. "Kaj naj storim? Naj sprožim alarm? Raje ne. Prejšnjo soboto se je tolikokrat samodejno sprožil, da ga tako ali tako

nihče več ne jemlje resno. Naj pokličem ravnateljico? Ne. Gotovo je na kakšnih pomembnih sestankih in se nima časa ukvarjati s knjigami in knjižničarji." Utrujen in obupan sem se sesedel na stol. In kot da bi bila utrujena tudi knjiga, je počasi pristala na moji mizi. "Ne, ne boš me!", sem pomislil in se kljubovalno obrnil stran. Vendar nisem dolgo zdržal, skrivoma sem pogledal proti njej, prav v trenutku ko se je vabeče odprla. Steklenici mrzlega piva, mareličnim cmokom in odprti knjigi se seveda že od nekdaj le stežka uprem. In ker piva in mareličnih cmokov ni bilo od nikoder, sem začel brati: "Kolikor vem, ni bilo v zadnjih desetih letih na tem mestu ničesar razen zraka in prahu. In zakaj bi ..." Jezno sem vzdiknil: "A zdaj boš pa ponavljala za mano? Veš, ljubica, nisem po župi priplaval! Takšne postmodernistične finte imam v malem prstu! Ne boš me takole zajeb... hočem reči zafrkavala!" S pestjo sem udaril po mizi in s pogledom množičnega morilca iz predala izvelkel škarje. "Ti že pokažem!" Potem sem pred seboj zagledal kot vanilijev puding blede bralko: "Hotela sem samo vprašati, če ..." Moja koža je bolj kot na vanilijev puding spominjala na jagodnega, ko sem zajecjal: "A je že toliko ura?" Opravičil sem se ji, češ da sem si s škarjami hotel pristriči nohte, ker ... ker ... Ko sem izustil še nekaj podobnih laži, hočem reči, ko sem jo kot izkušen knjižničar, vaje takšnih in drugačnih izgovorov, nekako le pomiril (čeprav nisem povsem prepričan, da se ne bo v prihodnjih dneh v tisku pojavilo vsaj eno ogorčeno pismo bralcev), sem opazil, da je knjiga izginila z moje mize. "Tako se vrnem!" sem se grenko nasmehnil študentom, ki so nestrpno čakali, da končno vklopim računalnik in sprejem njihova naročila. Potem sem se zakadil med police. Brskal sem

med knjigami in jih vse bolj odločno porival s polic, da bi ugotovil, če katera ne bo padla na tla, ampak bo obvisela v zraku. Prosil sem celo nekaj bralcev, če mi lahko pomagajo. Tako nam je s skupnimi močmi kmalu uspelo razmetati vsa nadstropja. Potem sem se lotil še skladišč in internih prostorov. Preiskal sem vso stavbo, celo najbolj skrite koticke drugega skladišča. A je bilo vse zaman. Lebdeče knjige nisem našel. Nisem je našel ne včeraj ne danes. Ne vem, morda je ena od tistih, za katero v računalniku piše, da je na polici, a je tam niti slučajno ni. Res ne vem. Vsekakor pa bi to priložnost rad izkoristil za nasvet in opozorilo. Kadar boste brali knjigo, izposojeno v naši knjižnici, jo prosim držite z obema rokama, in je nikar ne izpustite, dokler je ne preberete do konca. Kdo ve, morda je prav na zadnji strani pojasnjena skrivnost lebdeče knjige.

Borut Gombač

Spoštovane gospe in gospodje,
spoštovane knjižničarke in knjižničarji!

V svojem kratkem razmišljanju, ki bo samo prolog v sprehod po razstavi kratke knjižnične zgodovine, bom skušal prikazati nekaj simboličnih trenutkov, ki nam bodo globlje ozavestile naše nocojšnje srečanje s knjižnico, knjižničarji, bralci.

1. Prostor – kot mikrokozmos, kjer je bila nova stavba UKM postavljena v sam epicenter mariborske akropole, kjer se stikajo univerza (znanost), škofija in teologija (duhovnost), gledališče (umetnost) in knjižnica (kulturno-informacijsko središče).

In nova stavba UKM meji na eno najmanjših ulic v mestu, ki nosi ime verjetno največjega svetovnega jezikoslovca dr. Frana Miklošiča, ki je tudi 18 let bil pomemben bibliotekar na dunajski dvorni knjižnici.

Rušenje stavbe na Orožnovi 15. maja 1981 ob 12.30, kjer bo stala nova stavba UKM

2. Prostor – kot makrokozmos, kjer ob Slomškovi duhovni utrditvi identitete Slovencev v l. 1859 in Maistrovi vojaški identiteti in braniku slovenstva (1918), predstavlja nova stavba UKM v l. 1988 pomemben kulturni hram slovenskega ponosa ob takratnem že razpadajočem jugoslovanskem enoumju in iskanju nove podobe slovenske samobitnosti.
3. Letos, ko praznujemo pomembne stebre slovenske zgodovine od Zedinjene Slovenije (1848), slovenskih taborov (1868), iskanja avtonomije Slovencev v bratskem združevanju južnih Slovanov (1918) in kasneje v razdruževanju (1988-1991) in plebiscitnem osamosvajanju predstavlja v l. 1988 nova stavba UKM pomemben steber na samem začetku nove slovenske duhovne in politične zgodovine, zato ni zaman zapisal dr. Hartman, da je l. 1988 bilo za UKM zgodovinskega pomena.
4. Če je bila slovesna otvoritev nove stavbe UKM 25. novembra

1988 posvečena tudi takratnemu dnevno republike, prazniku, ki je preminil, pa morda niti niso slutili takratni snovalci pri izbiri datuma, da so postavili to slovesnost na pravi dan, saj je 25. november posvečen sv. Katarini Aleksandrijski, ki je tudi zavetnica univerz in knjižnic. Tako ta datum ostaja kot praznik, ko smo Slovenci dobili veličastno univerzitetno knjižnico in hkrati knjižničarski in univerzni praznik s svojo zavetnico.

Slavnostni trenutek odprtja nove stavbe UKM – 25. november 1988, novo stavbo je odprl dr. Boris Frlec

5. Ob sami selitvi knjižničnega gradiva iz stare v novo stavbo UKM je potrebno poudariti tudi nekaj simboličnih sestavin:

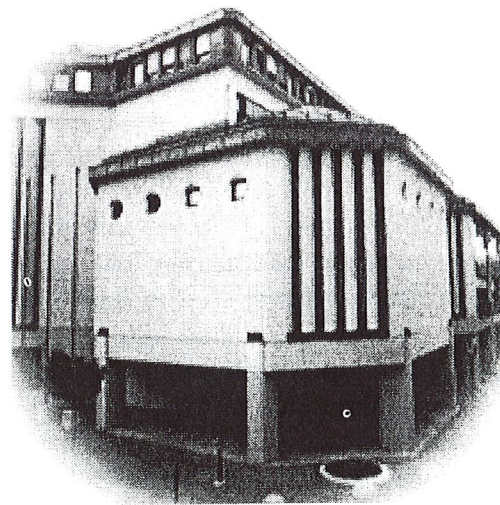
Simbolična Živa veriga selitve gradiva iz stare stavbe v novo stavbo UKM – 4. oktober 1988

- večina knjižničnega gradiva je bilo preseljenih v zabojnikih, ki nam jih je posodila pekarna Intes: v zabojih, kjer se je

dnevno prevažal kruh, ki nasičuje lačne, se je tokrat prevažalo knjige, ki nasičujejo vedoželjne in beroče.

- pri selitvi knjižnice so sodelovali poleg knjižničnih delavcev, študentov tudi vojaki takratne JLA, in to v l. 1988, ko je vojni svet JLA ocenil, da v Sloveniji poteka protirevolucija, so njihovi vojaki pomagali (vede ali nevede) pri selitvi temeljnega stebra Slovencev.

Knjižnica je bila zgrajena v izjemno kratkem času in v izjemno kratkem času je bila preseljena, saj v to preselitev niso bili vloženi samo napor, žulji, znoj, ampak izjemna ljubezen knjižničnih delavcev do tega svetega početja, kakor bi selili svetišče. Ob vsem tem je bil pomemben duhovni krmar ravnatelj dr. Bruno Hartman, ki je zase rekel, da "se je zdel podoben Don Kihotu, ki se s svetim prepričanjem bojuje z mlinci na veter."

Nova stavba Univerzitetne knjižnice Maribor

Nekaj te zgodbe od podiranja stare stavbe na tem mestu, graditve nove stavbe, selitve gradiva in slovesne otvoritve vam bo skušala pričarati ta fotozgodovina, ki je pripoved tega pomembnega zgodovinskega trenutka, ki ga moramo spo-

štovati in se nam mora še toliko bolj ozavestiti v naše slovensko bivanje.

Kot spremni del razstave v vitrinah pa prikazuje odmiranje neke zgodovine knjižnic, ki bi ga morali tudi z bolj svetim spoštovanjem zaščititi, da ne preide v pozabo: to so mnoga knjižničarska orodja, predmeti, listki, postopki, ki jih nadomeščajo sodobnejši in funkcionalnejši.

Tako se na tem skromnem razstavnem prostoru združuje rojstvo novega in umiranje starega: oboje se združuje v kairós – v sveti, slovesni čas, ko smo se tukaj zbrali ljudje, ki dajemo tej stavbi dušo: to so knjižničarji in bralci – uporabniki tega svetišča znanja in modrosti.

In ob koncu, ko boste zaploskali: zaploskajte vsem tistim, ki so pomagali pri ustvarjanju nove stavbe od ideje do selitve in drugi aplavz namenimo kot vzpodbudo našim prijateljem - knjižničarjem iz NUK, da bi tudi oni dočakali dograditev nove stavbe NUK, ki predstavlja pomemben del slovenske identitete.

Mirko Nidorfer

IZOBRAŽEVANJE

PODELJENI STROKOVNI BIBLIOTEKARSKI NAZIVI

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na seji dne 24. 12. 1998 na osnovi izpolnjevanja predpisanih pogojev za pridobitev strokovnih nazivov, podelila nazive naslednjim knjižničarjem:

- ◆ *Jožici PANGERC*, delavki NUK v Ljubljani, naziv "knjižničarski referent"
- ◆ *Vlasti VIŠIČ*, delavki UKM v Mariboru, naziv "knjižničarski referent"
- ◆ *Suzani KIKL*, delavki UKM v Mariboru, naziv "knjižničarski referent"
- ◆ *Veri HUDOLIN*, delavki Fakultete za organizacijske vede Kranj, naziv "višji knjižničarski referent"
- ◆ *Dajani KRISTAN*, delavki UKM v Mariboru, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Zoranu KRSTULOVIČU*, delavcu NUK v Ljubljani, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Majdi TOMAŽIČ*, delavki Knjižnice Narodnega muzeja v Ljubljani, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Nives VENTIN*, delavki Osrednje knjižnice Srečka Vilharja v Kopru, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Lidiji SELJAK*, delavki knjižnice Visoke šole za hotelirstvo in turizem v Portorožu, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Mirku NIRDORFERJU*, delavcu UKM v Mariboru, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Alenki VALH LOPERT*, delavki UKM v Mariboru, naziv "višji bibliotekar"

- ◆ *Darku VRHOVŠKU*, delavcu NUK v Ljubljani, naziv "višji bibliotekar"
- ◆ *Janji TURK*, delavki Filozofske fakultete v Ljubljani, naziv "višji bibliotekar specialist"
- ◆ *Mag. Mariji PETEK*, delavki CTK v Ljubljani, naziv "bibliotekar specialist"
- ◆ *Mag. Heleni PEČKO MLEKUŠ*, delavki CTK v Ljubljani, naziv "bibliotekar specialist"
- ◆ *Mag. Nadi ČEŠNOVAR*, delavki NUK v Ljubljani, naziv "bibliotekar specialist"
- ◆ *Mag. Meliti AMBROŽIČ*, delavki NUK v Ljubljani, naziv "bibliotekar specialist"

Vsem čestitamo!

Komisija za priznavanje kvalifikacij
bibliotekarske stroke

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

PRENOVLJENI KNJIŽNICI TEZNO IN POBREŽJE V MARIBORU

Konec decembra je Mariborska knjižnica odprla še dve prenovljeni enoti: Knjižnico Tezno in Knjižnico Pobrežje. Tako smo zaokrožili uspešno in zelo delovno leto: novi bibliobus, nastajati je začel mladinski informacijski center ob internet čitalnici v Knjižnici Nova vas, instalirali smo komunikacijsko opremo v nekatere manjše knjižnice, odprli novo Knjižnico Bistrica ob Dravi, prenovili

delovne prostore skupnih strokovnih služb na Rotovškem trgu in pripravili prostore za skladišče potujoče knjižnice. Vse to je povezano s precejšnjimi finančnimi sredstvi, tudi lastnimi, predvsem pa z veliko delovne zagnanosti in naporov vseh delavcev Mariborske knjižnice.

Knjižnica Tezno, ki je imela dolga leta prostor na Prvomajski ulici 1, deluje na območju z okoli 12.000 prebivalci. Nastala je iz nekdanje knjižnice kulturnega društva, tako kot večina enot Mariborske knjižnice. Obisk in izposoja sta zadnja leta močno naraščala, čeprav je bil stari prostor že zelo dotrajan, neugleden in daleč pretesen za normalno delo (70 m²). Po nekajletnih prizadevanjih, da bi povečali knjižnico na Prvomajski, ki je lokacijsko bolj primerna, saj je v neposredni bližini bivalnega naselja, nam je Mestna občina Maribor dodelila prostore na Zagrebški 18.

Tukaj je na razpolago 380 m² za izposajo, čitalnico, igralni kotiček za najmlajše, razstavišče v avli in delovne prostore za zaposlene. Z dvigalom za invalide je omogočen dostop tudi osebam na invalidskih vozičkih. V kleti zgradbe so na 130 m² pripravljeni prostori za skladišče potujoče knjižnice, pred zgradbo pa ima parkirišče in možnost napajanja in priključitve na COBISS tudi bibliobus. Upamo, da nam bo oddelek za promet in zveze omogočil izvedbo varnejšega prehoda za pešce na zelo prometni Zagrebški cesti.

Na policah Knjižnice Tezno je 15.600 knjig, 76 naslovov domačih in tujih časopisov. Izposoja je računalniška in preko COBISSa omogoča dostop do baz podatkov in do interneta.

V decembru se je izteklo 11 let, odkar smo Knjižnico Pobrežje, ki deluje na območju z blizu 16.000 prebivalci, preselili iz nekdanjega pobreškega kulturnega doma v dve

preurejeni pisarni Inštituta za rehabilitacijo invalidov, na dobrih 60 m². Takrat je bila to "začasna" rešitev, ki pa je trajala celih 11 let. Prostor je že zdavnaj postal pretesen, vendar pa smo v letu 1998 z velikim razumevanjem Inštituta in naklonjenostjo oddelka za družbene dejavnosti v Mariboru dosegli dogovor o adaptaciji pritličnega prizidka zgradbe v izmeri 223 m².

S tem smo tudi na Pobrežju lahko uredili sodobno knjižnico z računalniško izposajo. Bralci imajo dovolj čitalniških mest v prijetnem zimskem vrtu, poleti pa bo mogoče čitalnico podaljšati tudi na prosto v atrij. V mladinskem delu sta čitalniški in igralni kotiček za najmlajše ter priključki za terminale in računalnike. Žal je pri obeh enotah zmanjkalo denarja za več tehnične opreme in varovalni sistem, vendar upam, da bomo to nadoknadili v letošnjem letu.

V Knjižnici Pobrežje lahko bralci izbirajo med 15.000 knjigami in 74 naslovi časopisov.

Obnova prostorov obeh knjižnic in skladišča potujoče knjižnice je veljala 40 milijonov tolarjev in jih je v celoti zagotovila Mestna občina Maribor. Sredstva za opremo v višini 15 milijonov tolarjev je prav tako pokrila Mestna občina Maribor, 3,5 milijonov pa smo zagotovili sami. Prostore in opremo je projektiral arhitekt Gregor Kraševac, izdelala pa Lesnina MG z Mizarstvom Hribar.

V letu 1999 praznuje Mariborska knjižnica 50-letnico ustanovitve. V teh letih je šla skozi razvoj, ki so ga usmerjale pozitivne ideje. Glavna skrb so bili vedno bralci in dostopnost informacij. Zato smo razvili široko mrežo knjižnic na širšem območju. V zadnjih letih smo večino prostorov sodobno uredili in že 12 naših enot je komunikacijsko povezanih ter omogočena računalniška izposoja. Še vedno pa nekoliko ca-

pljamo za razvojem, saj nam manjka kar precej denarja, da bi povezali in opremili vseh 18 knjižnic.

Zelo smo si želeli, da bi do 50. obletnice obnovili tudi osrednjo knjižnico na Rotovškem trgu, vendar se to ni uresničilo, saj Maribor še vedno čaka na novo lutkovno gledališče. Toda knjižničarji smo optimisti, zato verjamemo, da bodo otroci kmalu dočakali novo lutkovno gledališče, vsi Mariborčani pa sodobno knjižnico za bodoče generacije na Rotovškem trgu.

Dragica Turjak

POMEMBNEJŠI DATUMI V LETU 1999

Leto 1999 so Združeni narodi proglasili za *Mednarodno leto starejših*. Geslo: *Na poti k družbi za vse starosti*.

Januar

13. F. Prešeren in Gorenjska, začetek slovenskega knjižnega kviza

Februar

8. Slovenski kulturni praznik
150 let smrti Franceta Prešerna
8. 80 let Mimi Malenšek
23. 100 let rojstva Ericha Kästnerja

Marec

4. 120 let rojstva J. Murna A.
13. 75 let Nada Gaborovič
17. 65 let Jože Snoj
23. 75 let Ivan Minatti
27. 70 let Žarko Petan

April

2. Mednarodni dan knjig za otroke

- 8.-11. Knjižni sejem v Bologni
- 14. Proglasitev Moje najljubše knjige 1999 v Novem mestu
- 23. Svetovni dan knjig in avtorskih pravic

Maj

- 23. 50 let Ivan Sivec
- 25.-29. Bologna po Bologni. Pionirska knjižnica v Ljubljani
- 28. Simpozij v Mariboru "Perspektive v mladinski književnosti", v počastitev 50-letnice Mariborske knjižnice

Avgust

- 20.-28. 65. konferenca IFLA v Bangkoku "On the Threshold of a New Century: Libraries as Gateways to an Enlightened World"

September

- 10.9.-21.10. BIB'99. Bienale ilustracij, Bratislava
- 17. Dan zlatih knjig

Oktober

- 4.-10. Teden otroka. Zaključek Slovenskega knjižnega kviza
- 13.-18. Knjižni sejem v Frankfurtu
- 20.-22. Strokovno posvetovanje ZBDS v Ljubljani "Profesionalnost in kakovost v knjižničarstvu"
- 25.-29. INFOS'99 (Informatika na Slovenskem) v CD, Ljubljana

November

- 4.-11. Frankfurt po Frankfurtu v CD, Ljubljana
- 24.-28. 15. slovenski knjižni sejem, CD, Ljubljana
- 4. Slovenski bienale ilustracije, CD, Ljubljana

Tanja Pogačar

SLOVENSKI KNJIŽNI KVIZ '99: FRANCE PREŠEREN IN GORENJSKA

Lani smo pripravili prvi slovenski knjižni kviz, ki je bil zelo uspešen, reševalo ga je 24.754 osnovnošolcev po vsej Sloveniji! Zato letos nadaljujemo s kvizom, ki ga ob 150-letnici smrti namenjamo Francetu Prešernu in Gorenjski. Pohiteli smo s pripravo vprašalnika in plakata, da bodo splošne in šolske knjižnice lahko 8. februar - slovenski kulturni praznik počastile tudi z začetkom reševanja kviza.

Začetni del akcije vodi Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča, sicer pa pri pripravi in zaključku knjižnega kviza sodelujejo tudi Bralna značka Slovenije, ZPMS, Bralno društvo Slovenije in Slovenska sekcija IBBY.

Gmotno so nam letošnji kviz podprli Ministrstvo za šolstvo in šport, Zveza SIK, Bralno društvo Slovenije, Slovenska sekcija IBBY ter založbe Mladinska knjiga, Slovenska knjiga in Mladika. Ko so bili vprašalniki že natisnjeni, smo zvedeli, da nam je subvencijo odobrilo tudi Ministrstvo za kulturo.

Vprašalnik je pripravila skupina sodelavcev pod vodstvom Darje Lavrenčič Vrabc iz Pionirske knjižnice v Ljubljani. Poleg nje sta dve ljubljanski knjižničarki: Nataša Vršič z OŠ Milana Šuštaršiča in Tilka Jamnik iz Pionirske knjižnice, in dva knjižničarja z Gorenjske: Ivanka Učakar z OŠ Frana Albrehta v Kamniku in Jure Sinobad iz Knjižnice Antona Tomaža Linharta v Radovljici. Naš stalni sodelavec akademski slikar Fojž A. Zorman je kviz ilustriral in ga oblikoval kot družabno igro.

Prvi del kviza je namenjen učenecem razredne stopnje, drugi del pa učencem predmetne stopnje osnovne šole. Vprašalnik smo oblikovali

kot družabno igro, da bi ostal zanimiv tudi po prvem reševanju.

Pripravili smo tudi priporočilni seznam ustreznih leposlovnih in poučnih knjig ter drugega knjižničnega gradiva (periodiko, neknjižno gradivo). Sestavili smo vrsto predlogov in spodbud, kako na osnovi vprašanj nadaljevati delo: poglobljeno branje in raziskovanje, izdelava projekta, delo v kroških, obisk muzeja, galerije, izlet na Gorenjsko ipd.

Natisnili smo 25.000 vprašalnikov in 1.000 plakatov. Tudi letos naprošamo vseh 60 osrednjih splošnoizobraževalnih knjižnic po Sloveniji, da izvedejo kviz v sodelovanju s šolskimi knjižnicami in drugimi dejavniki v svojem okolju. Državna zaključna prireditev bo spet snemanje TV oddaje, v Ljubljani, v tednu otroka, torej prve dni oktobra.

Knjižničarji, pritegnite otroke k reševanju kviza, uporabite vprašalnik za knjižnično-informacijsko opismenjevanje, motivirajte otroke, da bodo brali in ... spodbudite jih, da bodo obiskali Gorenjsko. Pri tem vam želimo veliko uspehov in veselja!

Tilka Jamnik

ŠOLSKE KNJIŽNICE

NOVOSTI NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA UPORABNIKOV ŠOLSKE KNJIŽNICE ALI INFORMACIJSKA PISMENOST IN KNJIŽNIČNA INFORMACIJSKA ZNANJA V GIMNAZIJI

V letošnjem šolskem letu se je začela kurikularna prenova gimnazij. Eden temeljnih ciljev te prenove so informacijsko pismeni dijaki, ki bodo aktivno živeli v postindustrijski družbi 21. stoletja. V prenavo so vključene tudi šolske knjižnice, ki morajo prenoviti predvsem knjižno in knjižnično vzgojo. Knjižnična vzgoja se mora spremeniti v informacijsko pismenost. Predmetna kurikularna komisija za šolske knjižnice je sestavila učni načrt Knjižničnih informacijskih znanj (v nadaljevanju KIZ) za srednje šole, ki vsebuje vse elemente informacijske pismenosti s poudarkom na uporabi knjižnice. Gimnazije so ga začele izvajati v letošnjem letu v okviru obveznih izbirnih vsebin (v nadaljevanju OIV) in v medpredmetnih povezavah.

Program KIZ za dijake 1.letnika, o katerem bomo pisali v nadaljevanju, je nastal na II. Gimnaziji Maribor, po isti metodologiji pa smo ga izvedli tudi v Šolskem centru v Ptujju – na Gimnaziji Ptuj in na srednji ekonomski šoli v Mariboru. Omenjene šole smo sodelovale pri raziskavi Pedagoškega inštituta, ki ga vodi dr. Darja Piciga. Na sodelujočih šolah so v raziskavi sodelovale Majda Steinbuch, Simona Ditz in Jelka Vaupotič. S preizkusom na začetku pro-

grama, z izvedbo programa, s ponovnim preizkusom po izvedenem programu in s praktičnim reševanjem problema smo preverjali hipotezo, da program KIZ, oblikovan na podlagi sodobnih spoznanj o razvijanju informacijske pismenosti, izveden v sodelovanju z učitelji in integriran v pouk, lahko pomembno prispeva k informacijski pismenosti dijakov 1. letnika gimnazije, zlasti k njihovi samostojnosti pri iskanju in delu oziroma učenju z informacijskimi viri. Želeli smo oceniti pomen knjižničnih informacijskih znanj in njih uporabo. Cilj le-teh je, da bi dijaki po končani srednji šoli obvladali postopek poizvedovanja in raziskovanja s pomočjo knjižnice in informacijskih virov. Končni cilj je dijak, ki bo znal samostojno izdelati seminarsko nalogo, usvojitev te spretnosti pa jim bo olajšala nadaljnji študij.

Na šolskem centru Ptuj smo povabili k sodelovanju splošno gimnazijo, saj se je, kot je znano, v šolskem letu 1997/1998 začela kurikularna prenova gimnazij, kamor so vključene tudi knjižnice. Raziskavo smo izvedli v septembru in oktobru v letu 1998. Izbrali smo dva oddelka prvih letnikov, kjer smo primerjalno izvedli anketo – prvo testiranje ali pretest, ki je vseboval vprašanja o uporabi knjižnice in tudi nekaj informacijskih problemov.

Rezultati pretesta obeh skupin so potrdili hipotezo, da pridejo v srednjo šolo dijaki knjižnično nepismeni. Na to smo sklepali na podlagi odgovorov na vprašanja, ki se tičejo ureditve gradiva, katalogov, priročnikov, UDK, COBISS oz. OPAC in njegovo uporabo, ter na osnovi odgovorov dijakov glede ur v šolski knjižnici osnovne šole, saj se lahko predpostavlja, da če bi imeli le-teh več, bi bili njihovi odgovori popolnejši. Tega pa seveda ne moremo trditi za vse dijake, saj so nekateri podali točne definicije na zastavljena

vprašanja. Sklepamo lahko, da je stanje v osnovnošolskem knjižničarstvu zelo neenotno.

Dijaki obeh oddelkov so izmed predhodno ponujenih tem izbrali teme za referate, ki so jih predlagali profesorji pri posameznih predmetih (poudariti moram, da so bili nad sodelovanjem s knjižnico zelo navdušeni in da so potrdili potrebo po tovrstnih znanjih tako za dijake, kakor tudi za profesorje). Dijaki so lahko izbirali med skupaj 35 naslovi s področja geografije, matematike, slovenskega jezika, likovne umetnosti in zgodovine. Dijaki izbranega razreda, ki smo ga poimenovali kontrolna skupina (v nadaljevanju KS), so naloge oblikovali samostojno, tako kot so bili vajeni do sedaj, dijaki drugega oddelka pa so predstavljali eksperimentalno skupino (v nadaljevanju ES) in so bili pri delu vodeni. Imeli so 6 ur pouka knjižničnih informacijskih znanj, kar se jim je skupaj z oblikovanjem in predstavitvijo referatov pri posameznih predmetih štelo v 15 obveznih ur OIV iz knjižničnih informacijskih znanj (po novem so obvezne za vse gimnazije v času njihovega štiriletnega šolanja).

Izvedbo programa KIZ sem zastavila problemsko. Ob zastavljenem informacijskem problemu ("Bidermajer") sem razložila vire informacij in njihov pomen ter uporabo. Nato smo na podlagi odgovorov na vprašanja o informacijskih virih iz pretesta klasificirali informacijske vire (ljudje, ustanove, publikacije in elektronski viri). V prvem delu naših srečanj sem imela na tabli prekrit, vnaprej pripravljen plakat (sicer je na voljo dijakom v knjižnici, za orientacijo o možnostih, ki jim jih naša knjižnica nudi), ki predstavlja, kako pridemo do informacij v šolski knjižnici, ki sem ga odkrivala v smiselni povezavi s predavano snovjo. S tabelsko sliko smo dopolnili misli z miselnega vzorca na plakatu. Skozi

naša srečanja smo spoznali in opredelili pojme kot so: knjižničarstvo, knjižnice (s poudarkom na zgodovini knjižnice Gimnazije Ptuj in Študijske knjižnice Ptuj), bibliotekarstvo, KIS, OPAC, COBISS, medknjižnična izpostoja in njene možnosti, rokopisne knjige, inkunabule, knjižnično gradivo, knjižno gradivo, monografija, periodika, prosti pristop, NUK, UKM, SIK, viri informacij, primarni in sekundarni viri, knjižnični katalogi, UDK, bibliografija, biografija, referenčna literatura, kolofon, CIP, časnik, časopis, signatura, značnica in še nekaj drugih.

Na primeru "Bidermajer" smo skušali s pomočjo dedukcije, spomina in uporabe informacijskih virov skupaj poudariti, da moramo izbrati določeno temo, ki jo želimo obdelati v zvezi z zastavljenim informacijskim problemom, nato pa dobljene informacije izbrati, smiselno povezati in končno oblikovati v željeno obliko. Pred koncem KIZ so dijaki dobili natančna navodila za izdelavo referata.

Po izvedenem programu smo izvedli drugo testiranje z dijaki obeh oddelkov, to je bilo izpolnjevanje drugega vprašalnika ali retest. Z njim smo želeli preveriti, če se je znanje dijakov v tem času kaj spremenilo. Rezultate obeh oddelkov smo primerjali med seboj. Tako pri rezultatih retesta, kakor tudi pri oblikovanju referatov (tu smo upoštevali predvsem podatke z naslovne strani in citiranje literature) je prišlo do bistvenih razlik med primerjalnima skupinama v korist ES.

Zaključek raziskave na naši šoli je predstavljalo poročilo, ki je temeljilo na ugotovitvah iz primerjave rezultatov.

Pri referatih ES smo ugotovili, da je vseh 32 dijakov oblikovalo naslovno stran, 31 jih je zapisalo svoje ime in priimek, prav tako naslove referata. Predmet je pozabil navesti le 1 dijak, razred so navedli vsi, lite-

raturu pa 30 od 32 dijakov. Ti dijaki so pri svojem delu pogosteje uporabljali šolsko knjižnico, bolj so se obračali po pomoč h knjižničarki, prav tako so bili bolj zadovoljni s svojimi izdelki, z dobljenimi informacijami pa so bili zadovoljni vsi dijaki ES (to je razvidno iz odgovorov dijakov na anketo). Dijaki KS so morali delati sami brez navodil (takšna je pravzaprav običajno tudi praksa v naših šolah).

Naj omenim, da so podobne in primerljive rezultate dobile vse tri sodelujoče šole pri omenjeni raziskavi (verjetno boste kaj več o tem lahko prebrali v eni od prihodnjih številčk revije Knjižnica).

Danes na svetu izide množica informacij. Kako te informacije čim bolje izkoristiti? Poznati je potrebno iskalne metode, sredstva informiranja, možnosti, ki jih ta sredstva dajejo, ter informacijske sisteme, ki omogočajo izrabo teh možnosti. Eden izmed informacijskih sistemov je tudi knjižnica.

Ne smemo pozabiti, da je najboljši šolski sistem tisti, ki bo usposobil svoje državljane za samostojno uporabo informacijskih virov, da bodo sami znali najti pot do različnih informacij in da bodo med njimi znali poiskati pravo. Taki sposobnosti rečemo informacijska pismenost. Sodelovanje pri informacijskem opismenjevanju pa je poslanstvo našega poklica.

Jelka Vaupotioč

PREDSTAVLJAMO VAM

DRUŠTVO DOKUMENTALISTOV IN INFORMATORJEV SLOVENIJE - DDIS Kronika 1964 – 1991

Po večletnem prestanku delovanja je jeseni leta 1997 zopet oživilo Društvo dokumentalistov in informatorjev Slovenije in imelo 15. oktobra prvo "prenovitevno" skupščino s potrditvijo novega statuta. Za predsednico v novi sestavi je bila izvoljena mag. Mira Vovk-Avšič iz CTK. Na naslednji skupščini 23. novembra 1998 so izvolili častne člane za zasluge pri delu društva in napredku stroke v obdobju od sredine 60-ih do konca 80-ih let. To obdobje je bilo na isti skupščini tudi na kratko opisano s kronološkim pregledom delovanja, ki je vsekakor zanimiv tudi za širši krog delavcev v knjižnični in informacijsko – dokumentacijski dejavnosti in je zato v nadaljevanju predstavljen v celoti. Informacije o tekočem delovanju društva so pa na voljo pri njegovem tajniku, gospodu Iztoku Skulju (CTK), tel.:061-1763751, E-mail: iztok.skulj@ctk.uni-lj.si

1962-1964 Predzgodovina

- Že 19. okt. 1962 je ustanovljena stalna komisija za znanstveno in tehnično dokumentacijo pri Zvezi inženirjev in tehnikov - pobuda za to je podana na 1. simpoziju o znanstveni in tehnični dokumentaciji, ZIT, 11. maja 1962 v Celju. V komisiji sodelujejo tudi člani Zveze ekonomistov Slovenije.
- 11. jan. 1963 ustanovni občni zbor sekcije dokumentalistov: kot prvo organizirano združenje teh profilov v socialistični Jugoslaviji potrdi program dela in izvoli za predsednico Ivanuško Melihar. Sekcija še isto leto organizira 2 osnovna tečaja o znanstveni in tehnični dokumentaciji in strokovni ekskurziji v Koper in Beograd.
- Na občnem zboru 26. marca 1964 se oblikujeta podsekciji za tehniko in biotehniko ter za družbene vede in državno upravo; I. Melihar je ponovno izvoljena kot predsednica. Dejavnost: pomoč pri ustanavljanju novih INDOK enot in služb, natis knjižice Vodnik po dokumentacijskih in informacijskih službah v Sloveniji.

14. december 1964

- Ustanovni občni zbor Društva dokumentalistov in informatorjev Slovenije: izvoli za predsednika Božidarja Guština, sprejme delovni program in statut, oblikuje 4 sekcije za: tehniške vede, javne službe, družbene vede, državno upravo; število ob ustanovitvi vključenih članov: 128.

1965-1966

- Društvo je zlasti aktivno na področju izobraževanja: o informacijsko-dokumentacijski (INDOK) dejavnosti organizira kar 4 tečaje, in sicer 2 osnovna in 2 šesttedenska nadaljevalna (spomladi 1965 oz. 1966, pri prvem z udeležbo 2 uglednih predavateljev iz tujine). Sodeluje tudi pri oblikovanju tez za "koncept razvoja informacijsko-dokumentacijske dejavnosti v SFRJ".
- Novembra 1965 ustanovijo dokumentalisti z mariborskega in celjskega področja lastno sekcijo s sedežem v Mariboru, ki preraste 19. okt. 1966 v Društvo dokumentalistov in informatorjev

Maribor (predsednik Stanko Vipavec).

1967-1968

- V tem obdobju je še posebno aktivno mariborsko društvo, ki med drugim organizira (v sodelovanju z Republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo) strokovno ekskurzijo v ZR Nemčijo (Patentni urad v Münchnu, Gmelin inštitut v Frankfurtu), obravnava standarde JUS za dokumentacijo, omogoči izdajo vodnika po dokumentacijskih in informacijskih enotah v SFRJ.
- Na občnem zboru 5. aprila 1968 izvoli mariborsko društvo za predsednika Ivana Zalokarja.

1969-1973

- 6. jun. 1969 potekata v Mariboru konsektivno občna zbor mariborskega društva in DDIS: prvo se razpusti, člani avtomatsko preidejo v DDIS; ta izvoli za predsednika Ivana Zalokarja in prestavi sedež društva v Maribor.
- Poleg stalne skrbi za vzgojo kadrov so pomembnejše dejavnosti DDIS v tem mandatu tele: januarja 1971 organizacija posvetovanja "Sistemi uporabe računalnika v informacijsko-dokumentacijski dejavnosti s poudarkom na SAIDC" (skupaj z INDOK oddelkom Iskre – Zavoda za avtomatizacijo), 1972 sodelovanje pri obdelavi vprašalnika o stanju INDOK dejavnosti v Sloveniji, 1973 za RSS izdelava študije "Zasnova sistema znanstvenostrokovnih informacijsko-dokumentacijskih dejavnosti v SR Sloveniji" (koordinator dr. Jože Spanring).
- Na občnem zboru 20. dec. 1973 izvolijo člani za predsednico Vero Levovnik, sedež se prestavi v Ljubljano.

1974-1979

- Inž. V. Levovnik je za predsednico ponovno izvoljena tudi na občnem zboru 16. nov. 1976. Za obe mandatni obdobji pod njenim vodstvom je zlasti pomembno prizadevanje društva, da se pospeši organizacija in razvoj specializiranih INDOK centrov prednostno z računalniško obdelavo in iskanjem informacij.
- V ta namen organizira društvo serijo posvetovanj: januarja 1976 o razvoju INDOK omrežja v Sloveniji s predložitvijo akcijskega programa, na osnovi izhodišč komisije za informatiko pri Raziškovalni skupnosti Slovenije (RSS) se pa novembra istega leta na posvetovanju na isto temo izčistijo zasnove organiziranosti te dejavnosti, ki jo nato na posvetovanju junija 1978 v 12 referatih prikažejo predstavniki že delujočih specializiranih INDOK centrov.
- Obdobje je bogato tudi z drugimi dejavnostmi: dokončana je od RSS (so)financirana raziskava "Računalniško oblikovani centralni katalog knjig" (nosilec Jože Kokole), organizirana je 3-dnevna strokovna ekskurzija v Avstrijo (INIS in UNIDO na Dunaju, Inštitut za strojno dokumentacijo in Univerzitetna knjižnica v Gradcu), izoblikovane in ustrezno posredovane so pripombe na osnutke standardov JUS za indeksiranje in tezaver ter zakona o knjižničarstvu.
- Konec leta 1979 ima društvo 159 članov.

1980-1982

- Občni zbor 31. jan. 1980 izvoli za predsednika v naslednjem mandatu Dušana Pivca. Osrednja tematika dela: utrjevanje sistema specializiranih centrov in preučevanje problematike izobraževanja v stroki ter pridobivanja strokov-

nih kvalifikacij, kar so tudi teme obravnavane novembra 1982 ob zaključku mandata na posvetovanju "Dograjevanje sistema znanstvenih in strokovnih informacij v Sloveniji".

- Društvo tudi oblikuje in posreduje ustreznim telesom pripombe na osnutke pravilnikov (o razvidu raziskovalnih organizacij; navodil za vodenje INDOK v raziskovalnih organizacijah) in standardov (za univerzne knjižnice).

1982-1988

- Na občnem zboru 18. nov. 1982 izvolijo člani za predsednico DDIS prof. dr. Aleksandro Kornhauser; mandat ji podaljšajo za še eno obdobje tudi na naslednjem občnem zboru 11. junija 1985.
- Za to obdobje je značilno tesno sodelovanje društva s Poslovno skupnostjo za znanstveno in tehnično informiranje, še posebej na skupni realizaciji od RSS financiranega projekta "Raziskovanje sistema znanstvenega in tehničnega informiranja" (praktično vsi sodelavci pri projektu so tudi člani DDIS).
- V tandemu s poslovno skupnostjo organizira tako društvo tudi tri na projekt tesno vezana posvetovanja: prvo oktobra 1984 s pregledom stanja delovanja specializiranih INDOK centrov, naslednje junija 1985 z naslovom "Znanstveno in tehnično informiranje v Sloveniji" in zadnje, zaključno, ob občnem zboru junija 1988 kot "Gradnja sistema znanstvenega in tehničnega informiranja".
- Člani društva se tudi številno udeležujejo kar nekaj javnih predavanj (npr. marca 1983 dr. Ch. Johnstona na temo zaščite industrijske lastnine ali julija 1985 dr. T. Devona iz firme Pfizer o problematiki razvoja informacijskih

sistemov za raziskovanje in razvoj), ki jih priredi FNT - Kemijsko izobraževanje in informatika.

1989-1991

- V zadnji predsedniški mandat pred dogodki, ki pripeljejo do razdružitve z Jugoslavijo, izvoli društvo na občnem zboru 7. junija 1988 inž. Vero Levovnik.
- Rapiden razkroj gospodarstva jugoslovanske skupnosti kot celote začne ogrožati tudi funkcionalno zastavljeni sistem znanstvenega in tehničnega informiranja v Sloveniji. Še nadalje se npr. poslabša že prej ogroženo zagotavljanje pridobivanja nujnih tujih primarnih in sekundarnih virov informacij, kar so problemi, s katerimi se ob nerešenih statusnih vprašanih poklica seveda sooča tudi društvo; žal mu primernih rešitev ne uspe predložiti.
- Z usihanjem sredstev za delovanje ter s kadrovskimi spremembami in novimi situacijami po osamosvojitvi Slovenije nastopi v delovanju društva večletni zastoj.

Jože Kokole

OBISKAL SEM DOMSKE KNJIŽNICE

Pred kratkim sem slišal praviti o knjižnici v enem od dijaških domov. Priznam, da do takrat sploh nisem vedel, da take knjižnice, domske torej, res obstajajo. V dijaških letih sem dijaške domove obiskoval le zaradi nežnejšega spola, a o knjižnici nisem nikdar slutil, kaj šele da bi opazil napis (če je sploh bil?!). Povprašal sem še nekaj kolegov, ali vedo za domske knjižnice. Dobil sem celo nekaj pritrdilnih odgovorov. V

meni pa je naraščala radovednost, zato sem se odpravil iskat literaturo o domskih knjižnicah. Že na poti sem razmišljal naslednje: Dijakom in dijakinjam dijaški domovi pomenijo drugi dom in tam preživijo tudi večji del prostega časa. Ker jim velikokrat rojijo po glavi misli o dobrih žurih, poceni pivu ter borbi proti "ori legalis", jih je potrebno privabiti tudi k za dušo in telo prijaznejšim rečem; k dobri literaturi in h kulturnih ter drugim zanimivim prireditvam ali celo k njihovi organizaciji. Vse to naj bi bila naloga domske knjižnice!

Med goro publikacij, ki govorijo o knjižničarstvu, sem našel o domskih knjižnicah bore malo. Skoraj nič. Stvar se mi je zazdela sumljiva, zato sem kar lepo odpravil na obisk v ljubljanske domske knjižnice. Obiskal sem tri dijaške domove.

Domska knjižnica naj bi bila po strokovni literaturi podobna šolski knjižnici. Obe zbirata podobno gradivo. Bistvena razlika med njima je ta, da mora biti domska knjižnica namenjena tudi aktivni izrabi prostega časa.

Knjižnično gradivo naj bi vsebovalo leposlovje in poučno literaturo v razmerju 1:2, poučno pa naj bi dopolnjevala dobra zbirka priročnega knjižničnega gradiva (leksikoni, slovarji, enciklopedije itd.). V poučno literaturo morajo biti zajeta tudi dela za aktivno izrabo prostega časa (tehnika, ročna dela, računalništvo s programi, šport itd.). Pri odločanju o nakupu gradiva morajo sodelovati vsi delavci doma in dijaki. Pravilno je, da se ugotavlja, katere knjige so za gojence zanimive. Izposoja knjižničnega gradiva naj bi bila vezana na bivanje ali delo v domu, izposojevalni rok na vrsto gradiva, knjižnica pa odprta, ko so dijaki prosti.

Knjižničarji se morajo posvečati tudi tu izobraževanju uporabnikov za samostojno uporabo gradiva. Največkrat poteka to v okviru učnih

skupin, kjer dijake učijo, kako iskati gradivo in informacije za pomoč pri pisanju referatov in osvajanju učne snovi.. Pripravljajo pa tudi razstave, kulturne večere, ustanavljajo klube bralcev, imajo razstavne panoje za dijake – ustvarjalce ipd, s čimer dijakom približajo tako knjižnico kot literaturo.

Ureditev domske knjižnice zahteva 30 m² veliko čitalnico in še 48 m² prostora za ureditev knjižničnega gradiva v prostem pristopu in delovni prostor za knjižničarja. Pomembno je, da je dovolj velika predvsem čitalnica, saj gojenci največkrat prežive prosti čas prav tam.

Knjižnica v prvem domu, ki sem ga obiskal, je zelo lepo urejena. Na srečo sem ob obisku naletel na "mentorico knjižnice", knjižničarko, zelo prijazno žensko, ki mi je postregla z mnogimi podatki. Knjižnica ima v knjižnični zalogi, ki šteje 7000 knjig, predvsem leposlovje (romani), ki je razvrščeno po zvrsteh in žanrih. Revije in časniki so predvsem zabavne vsebine. Želijo pa stare, nezanimive revije zamenjati z novjšimi in dodati vsaj eno revijo v angleškem in eno revijo v nemškem jeziku. Tu je tudi manjša glasbena zbirka s klasično glasbo in posebna polica za domače branje s petimi izvodi vsakega dela. Knjižnično gradivo je urejeno po UDK skupinah v prostem pristopu. Knjižnica vodi inventarno knjigo, listkovni AIK katalog, evidenco izposoje in že oblikuje računalniški katalog svoje zbirke. Prostor za izposajo in čitalnica, v kateri je 16 sedežev, sta združena.

Knjižnična vzgoja poteka v okviru učnih skupin, kjer dijake uvajajo v poznavanje knjižnice, poleg tega pa jih pripravljajo na samostojno iskanje podatkov pri pisanju referatov. V bližnji prihodnosti načrtuje mentorica obisk NUK-a.

O drugi knjižnici sem na žalost izvedel zelo malo. Knjižnica je pot-

rebna preureditve. Zaposlitev bibliotekarja, da bi to opravil in vdihnil knjižnici življenje, pa je odvisna od Ministrstva za šolstvo. Vseeno sem si knjižnico ogledal in kljub njeni neurejenosti videl, da je bogato založena tako z leposlovnim kot s strokovnim gradivom, da ima bogato zbirko periodike in da je precej večja kot prva. V primerjavi s prvo me je presenetila tudi velika čitalnica.

Srečal sem se z ravnateljico doma, ki pa ni bila prav vesela mojega obiska, saj sem prišel nenapovedan. Vseeno pa mi je postregla s programom dela v knjižnici. Ker ga za letošnje šolsko leto še ni, sem se moral zadovoljiti s starim. V njem piše, da je cilj internega strokovnega bibliotekarskega dela nabava knjižničnega gradiva, strokovna obdelava gradiva, oprema, ureditev in strokovna postavitve knjižničnega gradiva, vodenje vsakodnevne statistike in druge dokumentacije o uporabi in izposoji gradiva ter oblikovanje letnega delovnega načrta. Cilji pedagoškega dela naj bi bili oskrbovanje dijakov in vzgojiteljev s knjižničnim gradivom, vzgajanje dijaka v bralca in v uporabnika knjižničnega gradiva, informacijskih virov in knjižničnih pomagala. Knjižnica naj bi sodelovala s pedagoškimi in drugimi delavci doma pri posvetovanju ob nakupu novosti za knjižnico, pri organizaciji izobraževanja pedagoških delavcev ter na pedagoških in drugih konferencah. Knjižnični delavec naj bi se strokovno izpopolnjeval v okviru doma, študijske skupine, seminarjev oz. v okviru Zavoda RS za šolstvo, Narodne in univerzitetne knjižnice ter Zveze bibliotekarskih društev Slovenije in drugih. Naloga knjižničnih delavcev je tudi sodelovanje pri organizaciji skupnih prireditev v domu.

Obisk tretje knjižnice se je žal končal pri vratarju, ki je smejoč odgovoril: "Knjižnica je, ni pa knjižničarja. Tudi jutri ga ne bo. Ne vem,

kdaj sploh bo." Prebrskal sem tudi zbornik tega doma, ki je izšel ob petdeseti obletnici rojstva ustanove, a žal zapisov o knjižnici nisem našel.

Domska knjižnica je strokovno zelo borno obravnavana. Po mojem mnenju je tudi v resnici domska knjižnica za slovenske bibliotekarje zadnja težava, ki bi jih skrbela. In res, od treh knjižnic, ki sem jih v dijaških domovih obiskal, sem naletel le na eno, v kateri sem se lahko prepričal o njenem delovanju in dobil odgovore na vprašanja, ki sem si jih zastavil. Naslednje, kar bom storil: povprašal bom gojence ali jo res potrebujejo.

Peter Pavletič
študent bibliotekarstva

MEDNARODNA SREČANJA

SESTANEK IZVRŠILNEGA ODBORA ISBN INTERNATIONAL V HELSINKIH, 22. JANUARJA 1999

Oktober 1998 sem bila imenovana za članico petčlanskega Izvršilnega odbora International Standard Book Number International, ki se je prvič osnoval na lanskoletnem 27. letnem srečanju posvetovalnega telesa ISBN v Berlinu. Takšna organizacija je bila nujno potrebna zaradi upokojitve ustanovitelja tega mednarodno priznanega založniškega sistema številčenja monografskih publikacij Davida Whitakerja in ved-

no večjega števila raznovrstnih številčenj, ki jih zahtevajo najrazličnejši novi mediji, pojavljajoči se v novi elektronski dobi, predvsem pa vedno močnejša in izrazitejša zahteva po varovanju avtorskih pravic del objavljenih na najrazličnejših medijih, konvencionalnih in nekonvencionalnih.

Člani Izvršilnega odbora sicer stalno sodelujemo in izmenjujemo mnenja o naših prihodnjih nalogah po elektronski pošti, to pot pa je bil sestanek odbora sklican s soglasjem predsednika odbora Martina Whitakerja na željo snovateljev podobnega sistema, ki ga nekatere skandinavske nacionalne knjižnice že uporabljajo za enkratno identifikacijo elektronskih publikacij.

Sestanek, ki je potekal v prostorih Univerzitetne knjižnice v Helsinkih, so se udeležili:

- Esko Häkli, direktor helsinške Univerzitetne knjižnice kot predsedujoči,
- Michele Costa, član izvršilnega odbora ISBN, sicer direktor Editrice Bibliografica, kamor sodi tudi italijanska ISBN agencija
- Leslie Daigle, predsednica Internet Engineering Task Force's URN Working Group
- Brian Green, BIC & Editeur
- Sandra Heidemann, nemška ISBN agencija, zastopnica R. W. Müllerja, člana Izvršilnega odbora ISBN
- Alenka Kanič, članica Izvršilnega odbora ISBN, Narodna in univerzitetna knjižnica ter slovenska agencija za ISBN
- Norman Paskin, direktor DOI Foundation
- Françoise Pellé, direktorica ISSN centra
- Slawek Rozenfeld, ISSN center
- Hartmut Walravens, direktor Mednarodnih agencij ISBN in ISMN
- Juha Hakala kot tajnik.

Namen sestanka je bil predstaviti vsak posamezni sistem številčenja najrazličnejših dokumentov, ki se razvijajo vzporedno iz različnih potreb in usluge, ki jih nudijo, predvideti njihov nadaljnji razvoj ter poiskati možne poti skupnega sodelovanja.

Po daljšem uvodu g. Eska Häklija so bili podrobno predstavljeni posamezni sistemi. Sistema ISBN in ISSN, ki sta namenjena enkratni identifikaciji monografskih in serijskih publikacij sta našim kolegom že dobro poznana, zato ju ne bom posebej predstavljala (glej Kanič, A.: Uveljavljen mednarodni sistem številčenja publikacij : ISBN v samostojni Sloveniji. V: Delo, 34, št. 127 (4.6.1992), str. 13 in Gazvoda, J.: Slovenija stopa v ISSN sistem. V: 7D, leto 22, št. 30(28.7.1993), str. 14-15). Slovenija se bo v mednarodni sistem številčenja glasbenih tiskov ISMN (International Standard Music Number) vključila v kratkem, zato bom sistem javnosti predstavila kasneje. Vsi ostali sistemi, o katerih smo govorili v Helsinkih, pa se dotikajo kot kaže danes najhitreje širjenega vira informacij, elektronskih dokumentov. Tudi o DOI (Digital Object Identifier, digitalna oznaka predmeta) in navdušenju nad njim na frankfurtskem knjižnem sejmu smo pri nas že slišali (glej Žnideršič, M.: DOI - Digital Object Identifier : revolucija v upravljanju in trgovanju z avtorsko pravno zaščitene informacije na internetu v tretjem tisočletju. V: Knjižnica, 41 št. 4(1997), str. 33-39). Ob tem velja še enkrat poudariti, da je DOI enkratna in trajna oznaka ter identifikacija avtorskega dela kot intelektualne lastnine, objavljene na internetu in sistem, ki omogoča ne samo učinkovitejše upravljanje z avtorskimi pravicami ter tako pospešuje nastanek mehanizmov za zaščito intelektualne lastnine v virtualnem informacijskem prostoru, ampak istočas-

no omogoča tudi elektronski dostop do vsebine teh dokumentov.

URN (Uniform Resource Name, enotno ime vira) pa ima podobno nalogo - enkratno in trajno označuje dokumente na internetu, predvsem in povsem neodvisno od njihove lokacije ter ne temelji na zaščiti avtorskih pravic. URN je sestavljen tako, da lahko v svojem tretjem delu vključuje vse do sedaj poznane sisteme enkratnih identifikacij, tudi DOI. S pomočjo URN bo uporabnik prišel do URL, do meta-podatkov o tovrstnih dokumentih in ne nazadnje do dokumenta samega. Sistem URN so začele razvijati skandinavske knjižnice in ga Univerzitetna knjižnica v Helsinkih že uporablja, nad njim pa so se strokovnjaki navdušili že na srečanju Ifle v Amsterdamu (avgust 1998), kot svojega pa ga je sprejel tudi CENL (Konzorcij evropskih nacionalnih knjižnic) (Praga, oktober 1998).

Vsi smo pričakovali, da se bomo na sestanku pogovarjali o bolj praktičnih rešitvah, vendar je pogovor tekkel na višjem, bolj teoretičnem področju, kjer je bilo najbolj očitno direktno povezovanje med DOI in URN. V obeh primerih sistema ISBN in ISSN delujeta kot podsistema. Ker pa bodo v bodoče nacionalne ISBN agencije delovale tudi kot DOI agencije (pogajanja še potekajo pod vodstvom Martina Whitakerja in Normana Paskina, podpis pogodbe je v pripravi), je bilo seveda smotrno, da sestanku prisostvujemo tudi člani Izvršilnega odbora ISBN.

Vprašanja, ki so se pojavila med predstavniki različnih sistemov, so bila čisto strokovne, organizacijske pa tudi tehnične narave, odgovore na marsikatero vprašanje pa bodo lahko prinesle le pogodbe o tesnem medsebojnem sodelovanju med dvema enakovrednima partnerjema. Vsekakor se je pojavilo tudi vprašanje, pred katerim bodo stale nacio-

nalne knjižnice. Katero od obeh označevanj, DOI ali URN, bodo uporabljale nacionalne knjižnice? Odgovor je bil, da prav nič hudega, če bo imel objavljeni dokument več enkratnih identifikacij, saj vsaka služi svojemu namenu, poleg tega pa identifikacije niso vedno čisto vzporedne, pač pa so v hierarhiji. Poleg tega pa vsi identifikacijski sistemi niso primerni za vse vrste dokumentov, ne da bi se kršila za njih posebej značilna pravila uporabe in deljevanja. Take publikacije bodo lahko dobile NBN (Nacional Bibliography Number, številka nacionalne bibliografije), ki bo prav tako postal podsistem URN-ja.

Sestanek smo zaključili nadvse optimično. Tesno sodelovanje med različnimi sistemi in podsistemi je možno, naloga delovnih skupin URN-ja in DOI-ja pa je, da to sodelovanje natančneje opredelijo v svojih krogih.

Nenavsezadnje sem potovanje na sever izkoristila tudi za obisk finske nacionalne ISBN agencije, ki posluje s pomočjo vseh modernih komunikacijskih naprav in njihove službe za obvezni izvod, kjer poskrbijo za njegovo obdelavo in distribucijo.

Alenka Kanič

7. MEDNARODNI SIMPOZIJ BOBCATSSS "LEARNING SOCIETY – LEARNING ORGANISATION – LIFELONG LEARNING" (Bratislava, 25. – 27. januar 1999)

BOBCATSSS je naziv za obliko sodelovanja med evropskimi univerzami, in sicer na področju knjižnične in informacijske dejavnosti in pod okriljem EUCLID (European Association for Library and Information Education and Research). Ustanovni člani združenja BOBCATSSS so univerze iz Budimpešte, Osla, Barcelone, Copenhagna, Amsterdama, Tampereja, Stuttgarta, Szombathelya in Sheffielda, kasneje pa so se jim pridružile še univerze Bratislava, Krakov, Moskva, Sofija, Talin in visoka strokovna šola oz. univerza za uporabne znanosti iz Darmstadta. Simpoziji BOBCATSSS so iz leta v leto privabljali več udeležencev in postali odmevna mednarodna srečanja, ki se jih udeležujejo študentje, predavatelji, knjižničarji, predstavniki založnikov itd. Poseben poudarek letnih srečanj ni le na referatih oz. na "uradnemu" programu, ampak na priložnosti za izmenjavo izkušenj med udeleženci in za dogovore o medsebojnem sodelovanju izobraževalnih institucij, še zlasti šol s področja knjižničnih in informacijskih ved.

Letošnji simpozij je potekal v Bratislavi od 25. do 27. januarja. Glavna tema srečanja je bila potreba po nenehnem, doživljenjskem izobraževanju, tako posameznika, kot v okviru organizacij in družbe v celoti. Referati so pokrivali naslednjo problematiko: uporaba informacijske tehnologije v učnem procesu; upravljanje informacij in znanja; strokovna usposobljenost informacijskih delav-

cev; trg elektronskih medijev; izobraževanje za posredovanje poslovnih informacij; strokovno spopolnjevanje; oblikovanje izobraževalnih sistemov; spletne strani za učenje na daljavo; doživljenjsko izobraževanje s pomočjo orodij Interneta; uporaba multimedijskih pripomočkov v procesu izobraževanja; izobraževalni programi za informacijske specialiste; informacijske potrebe uporabnikov itd. Žal so istočasno potekali trije tematski sklopi in je bilo kar težko izbrati enega, na katerem si lahko sodeloval. Razveseljivo je, da je bilo predstavljenih tudi nekaj referatov, ki so jih pripravili študentje sami ali v sodelovanju s pedagoškimi delavci. Pri tem se je zelo izkazal Oddelek za informacijske znanosti Filozofske fakultete v Zagrebu, ki je omogočil udeležbo kar 43 študentom in 5 učiteljem oz. sodelavcem oddelka, predstavili so tudi šest referatov. Seveda smo pogrešali aktivno udeležbo našega Oddelka za bibliotekarstvo. Organizacijsko so simpozij (odlično!) pripravili študentje in učitelji knjižničarskih šol iz Stuttgarta, Darmstadta in Bratislave.

Simpozija v Bratislavi sva se udeležili s kolegico Silvo Novljan, udeležbo nama je omogočila Narodna in univerzitetna knjižnica. Zbornik posvetovanja je na voljo v Informacijskem centru za bibliotekarstvo pri NUK. Naslednji simpozij BOBCATSSS bo leta 2000 v Krakovu.

Melita Ambrožič

ZAVOD ZA ODPRTO DRUŽBO

Iz Zavoda za odprto družbo – Slovenija smo dobili zanimiva obvestila o mednarodnih dogodkih in razpisih. Tekste objavljamo v originalu, v angleščini.

MATCHING FUNDS CALL FOR PROPOSALS 1999

The following call for proposals is issued by:

*Network Library Program (NLP)
Open Society Institute
Oktober 6 utca, 12
H-1051 Budapest
Hungary
Tel: 361 327 3100/ext. 2185
Fax: 361 327 3101
email: kupyter@osi.hu*

The Open Society Institute-Budapest was established in 1993 to develop and implement programs in the areas of educational, social, and legal reform. The Open Society Institute-Budapest is part of Soros foundations network, which consists of autonomous nonprofit organizations created and funded by philanthropist George Soros in 31 countries throughout Central and Eastern Europe, Central Eurasia, Haiti, South Africa, Guatemala and the United States. Together with its sister organization, the Open Society Institute-New York, the Open Society Institute-Budapest assists these foundations and organizations by creating Network programs on common issues and by providing administrative, financial, and technical support.

The OSI Network Library Program (formerly Regional Library Program)

specifically works to support and contribute to the development of libraries in the Network region. The OSI Network Library Program (NLP) funds a broad range of activities, including the a grants program, training workshops, library information science fellowships and conference support. The OSI Network Library Program Manager is guided by an Advisory Board with members drawn from the United Kingdom, USA and the Network region itself.

The role of the Board is to further the goals and objectives of the NLP by providing professional support for the work of the Program. The Board seeks to identify new and innovative approaches to the development and strengthening of libraries and librarianship in the Network region.

At this time, the NLP Advisory Board wishes to issue a Call for Proposals under its 1999 Matching Funds Grant Program. All proposals funded through this program should be for projects to be undertaken in 1999. Through this program, the Board will jointly fund proposals with the national Soros Foundations as well as outside organizations.

The goal of this program is to support those projects which have the endorsement of the national Soros Foundations. Thus all proposals must first be forwarded to the national Soros Foundation within the country in which the proposal is based for their review. In the case of multi-country scope, the proposal will be reviewed by each of the national Soros Foundations in which the proposal is based. The amount of Matching Funding required for each proposal will therefore have to come from either the national Soros Foundation or an outside organization. All proposals must demonstrate matching funding on a 1:1 ratio. The NLP Advisory Board envisages

making grants up to \$50,000, although exceptions may be made.

Applicants must demonstrate that in-kind contributions are over and above the library's normal expenditures. In addition, these contributions must be dedicated entirely to this specific project.

The goal of this current Call for Proposals is to solicit proposals in the all fields of library and information science, including:

1. *Training*: Proposals should contribute to furthering and updating the skills and experience of librarians in the region.
2. *Library Automation*: Proposals must adhere to national and international standards and follow the attached NLP Automation guidelines.
3. *Preservation & Access of Library Materials*: Proposals must follow international standards and guidelines and promote access, not merely preservation.
4. *Improving Service to Users*: Proposals must introduce innovative service for users.

Training projects

NLP would like to solicit creative and innovative training projects or programs between libraries, individual professionals, schools of librarianship and information science, library associations and other library-related institutions and their counterpart organizations in Central and Eastern Europe, Central Eurasia and Haiti.

Preference will be given to large - scale training workshops conducted by local trainers and to those projects with broad impact, such as emerging centers of excellence, and have "train the trainers" aspect. The NLP does not wish to prescribe or limit the sorts of projects and collaborative activities it will support; on the contrary, proposals in all areas

of library and information science will be considered (with the exceptions noted below), and will be restricted only by the creativity of the proposals themselves. As an indication, however, the sort of project which will receive consideration might include:

- conferences, workshops, exchange of experience seminars, and summer schools (with particular weight given to initiatives that result in publication and other forms of public dissemination). Preference will be given to conferences on targeted topics with practical purposes;
- large - scale, year long workshops covering the whole country and conducted by local trainers;
- joint projects between schools of library and information science within and outside the region addressing the problems of curriculum development in library and information science;
- distance learning projects in librarianship and information science and IT skills;
- exchange of personnel between institutions within and outside the region for purposes of training, work/study visits and/or collaborative projects;
- collaborative research projects of wide potential benefit to libraries and other similar institutions in the region;
- projects that promote the adoption of international library and information technology standards or 'best practices';
- other initiatives designed to increase access, and introduce new technology in the libraries, archives and other information resources in the region.

Library automation guidelines

When assessing automation proposals forwarded by the national foundations, the NLP Board will be expecting to receive the following information, where appropriate:

1. Short description of the national policy on commonly accepted standards. These include standards for both record content and record format, such as cataloguing rules, UNIMARC or USMARC formats, and the handling of multi-language character sets.
2. Whether the project will contribute towards shared cataloguing databases of domestic language materials on a national and international basis, to minimize the duplication of resources and to foster data exchange.
3. How retrospective conversion will be done, if applicable.
4. Whether any databases created will be made available to the international community without charge on the international computing networks.
5. Whether any automated systems purchased will meet international standards for interoperability (Z39.50), in support of data exchange (UNIMARC or USMARC) among systems and transfer to later generations of systems. Purchase of established and tested integrated systems is encouraged; the independent development of local software for automated library systems is strongly discouraged.
6. Bandwidth of the particular transmission technology delivered to your institution and the ability of your Internet provider.
7. How already existing databases will be integrated into this project.
8. Detailed specifications of equipment needed to fulfill the

goal of the project, with short explanation of why this particular equipment is necessary.

9. In the case of software or equipment purchases, offers from three companies should be attached to the budget.

Preference will be given to a bigger scale, cooperative and coordinated projects. We will especially welcome projects on union catalogues and national bibliographies.

Preservation and access

The NLP wishes to assist those libraries which possess unique and valuable collections to preserve these materials and make them widely available. The applicant must demonstrate that the materials to be preserved are unique, or play an integral role in a national preservation program. The aim of the preservation will be to make the materials available to a wider audience; thus proposals must show how information about items preserved is to be disseminated and how the preserved items will be made more widely available. Applicants must justify that material has not been microfilmed or digitized anywhere in the world and is not available on the market. Preference will be given to projects from multiple institutions that are part of the unique national patrimony of the country.

Improving service to users

NLP welcomes proposals that will improve substantially existing service or introduce innovative service. Proposals might include:

- improving users' access to technology;
- use of technology to deliver service;
- outreach programs of the following types:
  - service to homebound;
  - service to refugees;

- service to juvenile detention centers or prisons;
  - service to orphanages;
  - service to remote or isolated populations;
- after-school programs.
- NLP will not support construction, collection development, or automation under this category.

Application procedure

1. All proposals must demonstrate matching funding on a 1:1 ratio (thus if the total amount needed for the project is \$20,000, the applicant may request \$10,000 from the NLP and must demonstrate that the remaining \$10,000 has been (or will be) provided from national foundation or third parties.
2. Proposals may be submitted in the national language to the national Soros foundation for review. here are no specific application forms for the NLP Grants, however all applicants must complete the OSI Budget form. All applications must include the following information, supplied in three copies:
  - a) a one-page Executive Summary of the proposal.
  - b) a narrative (not to exceed 5 double-spaced pages) describing the project in detail, including a project justification, description and objectives, methodology and timetable.
  - c) OSI Budget form (available from the library coordinator within the national Soros Foundation in your country or the NLP office) which includes support being provided and/or sought from other sources. Confirmation letters regarding the matching funds awarded, or requested,

must be attached. One page budget justification and breakdown of costs should be attached. Proposals with less detailed budgets will receive less favorable review. In the case of software or equipment purchases offers from three companies should be attached.

- d) a letter of support from each collaborating Project Organizer where appropriate (each must indicate that she or he has read the collaborator's proposal and agrees to work together on the activity).
  - e) abbreviated curricula vitae (limited to 3 pages each) of all Project Organizers.
3. Those proposals which are endorsed by the national Soros foundations, and are in the national language, will then have to be translated into English for review by the NLP Board. It is the responsibility of the applicant to have their proposals translated into English.
  4. Proposals will be reviewed in March, June, September and October by the NLP Advisory Board. Please contact library coordinators at the National Soros foundations to find out about the deadlines as proposals have to be submitted first for their endorsement.

Individual Soros foundations may set their own priorities for funding projects. please contact the library coordinator at your national soros foundation before applying.

It is the applicant's responsibility to ensure that the application is complete. Application materials cannot be returned.

Applicants who require further information or guidance may con-

tact Rima Kupryte, Network Library Program Manager, at the address above (email: kupryter@osi.hu) or the library coordinator within the national Soros foundation. Selection Committee: The Selection Committee for this program will be the NLP Board.

Formularje dobite pri nacionalni koordinatoriki knjižničnega programa Evi Kodrič-Dačić (eva.kodric-dacic@nuk.uni-lj.si) ali pa na domači strani OSI NLP (<http://www.osi.hu.nlp/>)

Roki za oddajo projektov so:

rok: **30. april 1999**

rok: **25. junij 1999**

rok: **1.september 1999**

Projekte pošljite napisane v angleščini v štirih izvodih na naslov:

Zavod za odprto družbo Slovenije

Knjižnični program

Eva Kodrič-Dačić

Turjaška 1

1000 Ljubljana

Open Society Institute Network Library Program bo tudi letos **sofinanciral udeležbo bibliotekarjev na konferencah s plačilom registracije in prenočišča**. Prosim vse, ki bi se radi konferenc udeležili, da pošljete nacionalni koordinatoriki za knjižnični program prošnje in življenjepise do **20.2.1999**.

The Open Society Institute Network Library Program is pleased to announce its Targeted Conference Support Program. Those interested in receiving support for attending these conferences should submit their curriculum vitae and a letter of interest to the national Soros foundation offices by 20 February, 1999. In 1999, the NLP has identi-

fied five major international conferences to support:

1. **ELAG '99 Seminar** (European Library Automation Group), Bled, Slovenia, 21-23 April 1999
Seminar theme: *"Managing Multimedia Collections"*

The NLP can provide partial financial support for up to 25 specialists involved in library automation in leading libraries and information centers or country-wide projects. Travel costs should be covered by the national Soros foundation or home institution. Good command English language is essential. Information about the conference is available at

<http://www.kbr.be/elag/>

2. **Crimea'99 Conference**, Crimea, Ukraine, 7-11 June 1999

Conference theme: *"Libraries and Associations in the Transient World: New Technologies and New Forms of Cooperation"*

The NLP can provide partial financial support for up to 30 librarians only from former Soviet Union. Preference will be given to librarians from public libraries or libraries for the blind. The NLP will give preference to librarians who have not attended any international conference during the past three years or those who are involved in projects in their countries. Travel costs should be covered by national Soros foundations or home institutions. Information about the conference is available at

<http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea99/>

3. **LIBER Annual Conference** (Association of European Research Libraries), Prague, Czech Republic, 6-10 July 1999

Conference theme: *"Changing Missions, Changing Skills"*

The NLP can provide partial financial funding support for up to 25 middle or senior management librarians from university or research libraries. Good command of English language is essential. Travel costs should be covered by the national Soros foundations or home institutions. Information about the conference is available at

<http://www.kb.dk/guests/intl/liber/statutes/stat-en.htm/>

4. **IFLA'99**, Bangkok, Thailand, 20-28 August 1999

Conference theme: "*Libraries as Gateways to an Enlightened World*"

The NLP can provide partial financial support for up to 20 participants. Travel costs should be covered by the national Soros foundation or home institution. The NLP will give preference to librarians who are involved in library association activities or in public library development in these countries. Knowledge of one of IFLA's languages is essential. Information about the conference is available at

<http://www.ifla.org/IV/ifla65/65intro.htm/>

5. **International Association of School Librarianship**, Birmingham, AL, USA, 10-14 November 1999.

Conference theme: "*Unleashing the Power*"

The NLP can provide partial financial support for up to 15 school librarians or people involved in school library development in their countries. Travel costs should be covered by the national Soros foundation or home institution. Very good knowledge of English is essential. Information about the conference is available at

<http://www.rhi.hi.is/~anne/iasl.html/>

IREX Announces Grants for Special Projects in Library and Information Science with Central and Eastern Europe and Eurasia

IREX is pleased to announce grant opportunities for librarians, archivists, and information specialists pursuing projects relating to Central and Eastern Europe and Eurasia. This program is designed to support information professionals, who wish to undertake collaborative activities that increase access and improve working conditions for American scholars working at libraries, archives, or on other information resources in the region.

Suggested Formats:

- Projects to assess the current state of exchange relations and/or international acquisition in a particular geographic area or with particular libraries, publishing houses, and other establishments of importance to maintaining and building collections of interest to American scholars;
- Production of directories, research guides, and other finding aids for libraries, and/or archives in the region (for projects involving guides and directories, provide a detailed description of format and indices, including sample entries. Indicate how the proposed guide differs from existing directories.);
- Collaborative work and joint projects, including conferences and workshops (with particular weight given to initiatives that result in publications and other forms of public dissemination

and have an impact beyond one or several institutions); and

- Other initiatives that are designed to increase access and improve working conditions in libraries, archives, and other information resources in the region.

Only discrete, targeted activities that will produce results within the life span of the project itself will be funded; IREX will not provide support for individual portions of ongoing multi-stage and/or multi-year projects.

Deadline:

Deadline for receipt of all applications is **April 15, 1999**.

Applications must be received at any IREX office/representation by the deadline date to qualify. IREX offices/representations are listed on the back of the application form.

Eligible Countries:

Albania; Armenia; Azerbaijan; Belarus; Bosnia-Herzegovina; Bulgaria; Croatia; the Czech Republic; Estonia; Georgia; Hungary; Kazakhstan; Kyrgyzstan; Latvia; Lithuania; Macedonia; Moldova; Poland; Romania; the Russian Federation; Slovakia; Slovenia; Tajikistan; Turkmenistan; Ukraine; Uzbekistan; and the Federal Republic of Yugoslavia.

Application:

Applications may be submitted by an American Project Organizer or by a Project Organizer who is a citizen of an eligible country. Non-American Project Organizers must work closely with one or more American Project Organizers in preparing this application and carrying out the project. An American Project Organizer or his/her home institution must serve as the fiscal agent for any awards, and will be responsible for detailed narrative and financial reporting to IREX.

Provisions:

**Grants will normally not exceed \$10,000. Expenses normally covered include:

- travel (US flag carriers must be used for all transoceanic air travel);
- per diem (of up to \$100/day to cover meals and accommodations); and
- publication costs and/or other expenses associated with presenting results to librarians, archivists, scholarly peers, and the general public.

**Applicants are strongly urged to obtain in-kind and supplemental support, particularly from the host and collaborating institutions, and especially for expenses associated with non-american participants. Requests for salary support or honoraria are unlikely to receive funding. Applicants affiliated with US federal institutions should consult IREX prior to submitting an application.

**IREX-supported activity may not begin before July 1, 1999. All IREX-funded project activities must be completed by August 31, 2000.

Notification:

Applicants will be notified of award decisions by June 1999.

This competition is funded by the Russian, Eurasian, and East European Research Program (Title VIII), as administered by the Department of State. For more information and a copy of the application please contact any IREX office or visit our web site at

<http://www.irex.org/programs/sproj/>

International Research & Exchanges Board (IREX)

1616 H Street, NW

Washington, DC 20006

Contact: Vera Lichtenberg

Telephone: (202) 628-8188

Fax: (202) 628-8189

E-mail: vlichtenberg@irex.org

USD 250,000 Electronic Publishing Funding Opportunity for non-profit organisations

ERICA is a new international award that will be offered this year to non-profit organisations by Ericsson and leading Web development companies. A total of USD 250,000 will be awarded to assist non-profits in building Web sites that help:

- communicate their message,
- deliver their services,
- strengthen their infrastructure,
- achieve their goals and objectives.

The expert panel of judges are particularly looking for innovative approaches to building communities on the Internet. A total of 20 awards will be made.

Applications can be submitted to ERICA by email **from January 11 to March 31, 1999**. The winners will be announced on April 26.

We encourage you to circulate this announcement broadly as it is an excellent funding opportunity for non-profits in our network of countries. For more information refer to: <http://www3.ericsson.se/erica/index.html>

Michael Kay
Director
Electronic Publishing Development Program
OSI

IN MEMORIAM

PRIMOŽ RAMOVŠ (1921-1999)

Prvo slovo pred enajstimi leti je bilo za vse nas v Biblioteki SAZU težko, a vsaj ne tako dokončno kot današnje. Takrat sem se od Tebe poslavljala s krajšim prostim spisom, nalogo, katere vsebini bi ustrezal približno tak naslov:

Primož Ramovš in Biblioteka SAZU

Prav lahko bi tudi veznik *in* zamenjala z enačajem *=*, vendar bi pri tem naredila napako oziroma bi povedala samo pol resnice, ker bi bila resnična le tista polovica, ki bi povedala, da je Biblioteka delo Primoža Ramovša, druga polovica, da je Primož Ramovš sinonim za Biblioteko SAZU pa že ne bi bila več resnična in popolna, ker vsi vemo, kakšno je bilo drugo poslanstvo našega upravnika – glasbenika, akademika.

Prav zaradi drugega, glasbenega poslanstva smo našega Primoža sploh pustili, da je odšel v bibliotekarski pokoj, saj je edino tako lahko še veliko ustvaril, ne da bi moral za to žrtvovati vedno le noči, noči in dopuste.

Zaslug našega upravnika Primoža za rast Biblioteke SAZU in njen ugled med knjižnicami v tujini in doma je toliko, da jih ob slovesu niti približno ne morem vseh omeniti. Od prvega dne (1. septembra 1945), ko je Akademija nastavila Primoža Ramovša kot arhivarja za opravljanje knjižničarskih poslov, pa do zadnjega dne je naš Primož gorel za našo Biblioteko. Vse svoje znanje pa tudi svojo iznajdljivost je usmeril najprej v postavitve biblioteke, nato

pa v graditev in izpopolnjevanje njenih knjižnih zakladov in tudi v razvoj posebnosti naše biblioteke, v razvoj najbolj razširjene mreže knjižnih zamenjav po vsem svetu. Za uspešno vodenje knjižnice so našemu upravniku podelili tudi najvišje bibliotekarsko priznanje Čopovo diplomu in to leta 1971, ko so jih prvič podeljevali.

Dobršen del življenjepisa našega upravnika je pravzaprav zgodovina Biblioteke. Naš Primož je bil dolgo (celih pet let) sam za vse delo; občasno so mu samo pri kurirskih poslih pomagali uslužbenci Akademije, potem pa se je počasi, počasi število osebja večalo. Dolga leta je bilo v centralni biblioteki le pet sistemiziranih delovnih mest, kar je bilo za tako visoko akcesijo in vse ostalo delo v biblioteki zelo malo. Za vsa nova delovna mesta in s tem postopne razbremenitve se je upravnik vedno z vsem srcem zavzemal, saj je videl, da je razvoj biblioteke mogoč le tako, če bo imel dovolj strokovno usposobljenega osebja, ki mu pri tako velikem obsegu dela nikoli ne bo zmanjkalo. - Vseskozi je namreč akcesija rasla, z njo je naraslo bibliotekarsko in administrativno delo, hkrati pa je bilo več tudi manipulativnega dela predvsem zaradi povečane zamenjave publikacij, ki jih je izdajala SAZU. – Zaradi nenehnih prostorskih stisk smo bili prisiljeni v nenehne selitve in prostorske improvizacije.

Vse to omenjam zato, ker je pri vseh teh delih naš upravnik vedno tudi sodeloval – pa ne le od daleč, z vrha – ampak zelo od blizu (televizijska kamera ga je ujela celo, ko je prenašal knjige čez Novi trg), popravljal je naše napake, svetoval nam je pri delu, nas vzpodbujal in nam dajal moč predvsem z lastnim zgledom.

Hvaležni smo mu, da je tudi po odhodu v pokoj ves čas živel z nami, spremljal naše delo, se z nami

veselil naših uspehov, kakor smo se tudi mi njegovih. Da teh ni bilo moč niti prešteti, vedo in jih cenijo najbolje njegovi glasbeni kolegi po cellem svetu. Mi vsi v Biblioteki smo njegovo glasbeno poslanstvo zadnjih let podoživljali kot iskreni prijatelji, v krogu katerih se je vedno želel naš upravnik povesečiti po podelitvah vseh nagrad, priznanj, odlikovanj. Teh enkratnih doživetij ne bomo nikoli pozabili.

Naš upravnik, naš Primož je bil Človek, človek z veliko začetnico – je bil hkrati velik mož, pa tudi naš prisrčni deček – poln iskrivih domislic in drobnih pozornosti, ki jih bomo vedno pogrešali.

Naj mirno spi v slovenski zemlji, ki jo je imel tako rad.

V imenu Biblioteke SAZU in lastnem imenu izrekam gospe soprogi Štefki, otrokom Klemenu, Poloni in Alešu, vnukom in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Marija Fabjančič

NOVE PUBLIKACIJE

V decembru je izšla v založbi Goriške knjižnice Franceta Bevka brošura Rajka Slokarja *Knjižničarjevi vtisi*. Gre za opis vtisov organizacijskih in gradbenih rešitev v ljudskih knjižnicah v Severnem Porenju in Vestfaliji ter za razmišljanje o prenosu nekaterih izmed njih v sistem naših ljudskih knjižnic. Na 39 straneh je tudi 16 barvnih fotografij, na naslovni strani pa je fotografija nove, v notranjosti še nedokončane nove knjižnice v Novi Gorici. Skromno publikacijo je moči naročiti pri Goriški knjižnici

Franceta Bevka ob 25-odstotnem rabatu in vključenem prometnem davku za 472,50 SIT.

Narodna in univerzitetna knjižnica je izdala prevod še enega priročnika: ***ISBD(PM) : Mednarodni standardni bibliografski opis glasbenih tiskov.*** 2. predelana izdaja. Naročilnico objavljamo v prilogi.

ČESTITKA

Nataša Siard, vodja INDOK in knjižnice za živinorejo na Oddelku za zootehniko Biotehniške fakultete, je v juliju 1998 na Biotehniški fakulteti, Oddelek za zootehniko zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom "*Ocenjevanje stopnje stresa pri prašičih z določanjem koncentracije kortizona v krvni plazmi, slini in urinu*".

Kolegici iskreno čestitamo!

OBVESTILA

STROKOVNO POSVETOVANJE ZBDS "Profesionalnost in kakovost v knjižničarstvu"

Obveščamo vas, da je spremenjen datum letošnjega strokovnega posvetovanja Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Posvetovanje bo **od 20. do 22. oktobra 1999** v dvorani Smelt-GIO v Ljubljani. Program posvetovanja in prijavnico za referat smo objavili v prvi letošnji številki Knjižničarskih novic.

29. SKUPŠČINA ABDOS (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Ost-, Ostmittel- und Südosteuropaforschung) (Zagreb, Nacionalna in univerzitetna knjižnica, 10. – 13. maj 1999)

Kolegi iz hrvaškega knjižničarskega društva so nam poslali vabilo za sodelovanje na 28. skupščini delovne skupnosti knjižnic in dokumentacijskih centrov Vzhodne, Srednje in Južne Evrope, ki bo letos potekala v Zagrebu. Organizatorji mednarodnega srečanja so ABDOS, "Nacionalna i sveučilišna knjižnica" iz Zagreba in Hrvatsko knjižničarsko društvo (HKD). Referati in razprave bodo potekali v nemškem, angleškem in ruskem jeziku.

Glavne teme posvetovanja bodo naslednje:

- Stanje bibliotekarstva v sodelujočih deželah, dejavnost in razvoj knjižnic, arhivov in muzejev.
- Družbeni in gospodarski razvoj v Hrvatski in njegov vpliv na druge dežele.
- Vpliv nove knjižničarske zakonodaje na razvoj knjižnic v deželah v tranziciji.
- Bibliotekar in njegov imidž in status v družbi in znanosti.
- Odnosi med založniki, knjigotržci in knjižnicami.
- Elektronske publikacije (problemi s copyrightom in obdelavo).

Referati lahko obravnavajo po dogovoru s programskim odborom tudi druge teme. Na srečanju bodo predstavljena tudi kratka poročila o dejavnosti in razvoju ostanov, ki sodelujejo v delovni skupnosti ABDOS. Zadnji dan je predviden izlet na Plitvička jezera (cena: 50 DEM).

Višina kotizacije: 100 DEM, za založnike in knjigotržce pa je višja. Prenočišča si rezervirajo udeleženci sami oz. po dogovoru tudi organizacijski odbor. Prijave za udeležbo so sicer sprejemali do 31. januarja, vendar pa smo slovenski knjižničarji vabljeni, da se prijavimo tudi po tem roku. Organizacijski odbor bi želel, da še kdo prijavi referat ali vsaj diskusijo na eno ali več razpisanih tem. O podrobnostih se lahko dogovorite z ga. **Danielo Živkovič** (tel: 385 1/616 40 09 ali fax: 385 1/616 41 86), članico organizacijskega odbora skupščine ABDOS. Če želite več informacij o že prijavljenih informacijah, pokličite na tel: 061 /200 11 60).

Melita Ambrožič

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
Turjaška 1
1000 LJUBLJANA

NAROČILNICA

Ustanova: _____

_____

Ulica: _____

Poštna štev.: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____

Naročam _____ izvodov publikacije ISBD(PM) :
Mednarodni standardni bibliografski opis glasbenih tiskov. 2.
predelana izdaja. Po ceni 2.700 SIT.

Datum:

Podpis:

Knjižničarske novice 9(1999)2
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenska Jakac-Bizjak*
Glavna urednica: *Jelka Kastelic*
Uredniški odbor: *mag. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, mag. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk naslovnice: *Tiskarna Simčič, Ljubljana*
Tisk vsebine: *Grafko, Ljubljana*

Naklada: 690 izvodov. Cena posamezne številke: 650 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisno. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje RS št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.